

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemani veljaja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemani veljaja: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljaja 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljaja tristoletna petič-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 198.

V Ljubljani, v torek 31. avgusta 1886.

Letnik XIV.

Vzhodno vprašanje.

(Dalje.)

Ena vera, en jezik, ena narodnost naj bode po vsi državi, to je, kakor se dan za dnevom bolj kaže, glavno načelo ruske politike. „Sveto Rusijo“ imenujejo Rusi svojo državo, nje državni in „cerkveni“ vladar je samodržec — mogočni car. To dvojna oblast že kaže venčanje ruskega cara, ki si sam postavi krono na glavo in po tem še svojo soprogo carinjo venča. Prvi krščanski vladar Rusov je osvojil mesto Herson in duhovni v tem mestu vjeti so ga v krščanski veri podučili in krstili, a kakor kristijan pa ni hotel biti podložen nikomur.

Ko je po uniji, sklenjeni v Florenci 6. julija 1438, patrijarh Izidor iz Kieva, ki je bil tudi navzoč pri cerkvenem zboru, sklenil zvezo z Rimom v imenu ruske cerkve, domov prišel in unijo hotel izvršiti, je prvi ugovarjal zoper to ruski car. Že je bilo namreč pismo prebrano v patrijarhovi cerkvi, kar se oglasi navzoči car Vasilij Vasiljevič II., ki je dosihmal molčé sedel na stolu in začné dolžiti patrijarha izdaje.

Ni veliko manjkalo, da ni bil patrijarh umorjen in nasledek temu je bil, da je ruski patrijarhat ostal v razkolu. Unija je bila pozneje v 17. stoletju izpeljana v mali Rusiji in Litaviji, ki je ta čas spadala k poljski kraljevini. Kakor brž pa je bila poljska razdeljena l. 1772, je bila prva skrb ruske cesarice Katarine II., da je začela spreobračati unite; kakor je vsakemu znano, kateri se pečú z zgodovino, ako hoče resnico povedati. Po njeni smrti je delo „spreobračanja“ sicer nekoliko prenehalo in Aleksander I. je bil do katolikov v marsičem pravičen, pravijo celó, da je bil na skrivnem katoličan, a državni stroj ruski ni bil nikdar katolikom prijazen, tudi pod Aleksandrom I. so pregnali jezuite iz ruske države. Kar pa je zamudil Aleksander I., je toliko bolj pospeševal njegov naslednik Nikolaj I. „spreobračanje“ unitov, preganjanje in zatiranje katolikov poljske narodnosti. Žalibog, da so Poljaki sami povod dali, po nesrečnih ustajah leta 1830 in leta 1863.

Omenili smo že, da je bil car Aleksander I. pravičen katolikom, ljudomil do podložnih in tudi do Poljakov. „Kongres-Polen“, tako so imenovali Poljsko, kolikor je te nekdanje kraljevine spadalo

vsled kongresa na Dunaji l. 1815 k ruski državi, je imelo mnogo svobodščin, svoj deželni zbor itd. in ruski cesar se je imenoval „Poljski kralj“. Ako že ljudomili Aleksander ni mogel Poljakom vstreči, koliko manj so bili zadovoljni z njegovim naslednikom Nikolajem I. Sicer ta ni mislil na nič drugega, kakor kako bi v njegovi državi bila en car in ena vera. Ko je z uniti gladko šlo, rekel je leta 1828: poskusimo še z luhonci. Že leta 1828 je izdal ukaz, ki je kar moč obtežil sprejemanje novincev v samostane. Ker so samostani začeli hirati, izšel je leta 1832 ukaz, ki je mnogo samostanov odpravil, češ, samostani pešajo, drugače ni, da se odpravijo, ker to je tudi v korist veri. Z vstajo l. 1830 si Poljaki prav nič niso opomogli, marveč si mnogo obtežili svoj položaj. Rusom je bila vstaja povod, da so s katoliško vero vred zatirali tudi poljski narod. Poljaki so se oklepali svoje narodnosti in katoliška vera jim je bila zaščitnica; Rusi so pa poljski narod hotli vničiti, napadali so pa tudi katoliško vero. Žalibog, da Poljaki niso vere in politike povsod ločili, in tako so Rusom dajali povod k preganjanju katoličanstva.

Poljaki so pri svojih bojih imeli simpatije vse Evrope, a dejansko ni nihče kaj storil za potlačen poljski narod in ko je bila poljska vojna premagana, zbežali so kolovodje vstaje na vse kraje in razšli se po celi Evropi. Leta 1848 nahajamo poljske izseljence kot kolovodje ali vsaj vdeleževalce vseh vstaj, zato so pa tudi Poljaki zgubili vse sočutje pri konservativnih vladah; očitajo jim, da so že z doma, t. j. od nekdanj puntarji. Nemci imajo sem ter tje zato sočutje z njimi, ker so sovražniki Rusom; Poljaki pa vsakemu služijo, bodisi Turk ali kristjan, da je le sovražnik Rusije. Slovanoljubi pa žalujejo, da se dva bratovska naroda na radost in veselje sovražnikov Slovanstva med seboj ujedata in ukončujeta. Ti toraj svetojejo Poljakom, naj se raje spoprijasni z Rusi, naj popusté svoje sanjarije. Tega mnenja so tudi nekteri poljski velemožje, n. pr. bivši gubernator Vielopoljski. To bi pač bilo, ko bi Rusi spoštovali katoliško cerkev, ali kakor zgoraj rečeno, tudi v najnovejših časih ruska politika v tem oziru nič veselega ne obeta. Morda bode postopanje kneza Bismarka, ki je določil sto milijonov

za nakup poljske zemlje nemškimi naselnikom — tako Rusom, kakor Poljakom oči odprlo; prve nagibalo k pravičnosti, druge pa k spravi in prijaznosti. Upajmo in želimo, da bi se to zgodilo.

Zoper razdelitev poljske kraljevine je ugovarjal prvi — Turek v Carigradu; Avstrija in Prusija ste se dali potolažiti z lepimi kosovi poljske dežele; ne rada, in nič kaj dobrega sluté je privolila v ta rop cesarica Marija Terezija; sedaj že nemara evropski državniki vidijo, da je slavna vladarica v svoji pravičnosti dalje vidila, kakor nje sebični svetovalci. Sedaj že je nemara mogočna Nemčija kakemu mogočnemu in če se mu zameri silno nevarnemu sosedu vrata svojega kraljestva na široki stečaj odprla; toda taka razmotranja bi nas predaleč zapeljala, podajmo se toraj svojemu predmetu in pogledjmo rusko politiko oziraje se posebno na Avstrijo in na „vzhodno vprašanje“.

Dosihmal je Rusija svoj vpliv, svojo moč in silo rabila le v korist Prusiji in Avstriji. Omenimo le prvo zvezo med vladarji Avstrije, Prusije in Rusije zoper Napoleona in pri konečnem vrvanju evropskih držav. Car Nikolaj je l. 1849 uporne Madjare ukrotil; Rusija je veljala za vzor „konservativne“ države. Kako pa je car Nikolaj na Poljskem gospodaril, kako zatiral poljski narod in katoliško cerkev, ne bodemo tukaj razpravljali. Omenimo le toliko, da so po Krimski vojski pri sklepanju miru vdeležene vevlasti nameravale predlagati, naj se med pogojem miru vzame tudi „osvobojenje“ katoliške cerkve. To so Rusi zvedeli, zato so brž nekaj odjenjali in privolili, da so se imenovali škofje za izpraznenje škofije. V Krimski vojski je Rusija podlegla; Avstrija je zasedla ne na korist Rusom Valahijo. Prusija se tačas ni vmes vtikovala, zato je bila Rusija hvaležna in Prusija je smela leta 1866 otepsti in iz Nemčije spodriniti Avstrijo; leta 1869 in 1870 je pa imela Prusija prosto roko, da je Napoleona zmagala, Pariz vzela in francosko deželo v tla pomandrala. Rusija ne pozabi ničesa, drži se politike „do ut des“, (dam, da tudi ti meni kaj daš). S privoljenjem ali vsaj po prijaznosti Rusije je postala pruska kraljevina nemško cesarstvo. doživeli smo prijateljske razmere med Avstrijo in Nemčijo; nastala je trocarska zveza, pravijo, da za mir v Evropi.

LISTEK.

Herbart Turjaški (1528—1575).

Spisal J. Steklasa.

(Dalje.)

Komaj se je po dolgem posvetovanju vse tako vredilo, piše Ivan Dornberg, zapovednik Hrastovice, da se Turki pripravljajo zopet na nov vdarec proti kristjanom, kakor mu je dojavljeno po Tomažu Klariču. Precej se to dojadi cesarju in nadvojvodi ter izdá na zapoved kapetanoma Jurju Barbotu in Henriku Edlingu, da bota pripravljena za boj, kakor tudi deželnemu zapovedniku Ivanu Turjaškemu ter zapovednikoma v Senju in na Reki. In ko so Hrastovčani javili, da se ne bodo mogli držati proti sovražniku, ako ne pride hitro pomoč in da bodo rajše zapustili kraj, razpisal se je zarad tega nov davek po celem Kranjskem.

Da se Turki niso samo grozili, ampak tudi zares prodrli v Hrvatsko in sicer na posestva bana

Frankopana Sluinskega, vidimo iz sultanovega pisma, ki ga je poslal 1. novembra l. 1569 cesarju Maksimilijanu, v katerem se spričuje, da ni on kriv, ako je namestnik bosenski prelomil primirje. Pa tudi v druge predele, namreč v Liko in Krbavo so se navalili Turki tega leta. Prišlo jih je robiti in pleniti do 2700. Ali hrabri Senjski Uskoki se vzdignejo na zaklete svoje sovražnike, in kakor jih je bilo malo, vseh skupaj samo 280, vdarijo vendar na mnogobrojnejše Turke pri Perušiću ter jih razbijejo in podavijo čez tisoč, druge pa zasužnijo. Vjeli so med ostalimi tudi dva martoloza (turški najemnik), ki sta Senjske otroke lovila ter jih Turkom prodajala. Uskoki so bili na nju tako razsrjeni, da so ju žive sežgali.

L. 1571 so Turki zopet pridrli na posestva bana Franja Sluinskega okoli njegovega utrjenega grada Gore (ne daleč od Hrastovice). On je bil takrat ravno na svojem gradu, ter je ta dan gostil svoje prijatelje. Kar dobi glás, da so Turki vdrli na Hrvatsko, da plenijo po bližnjem polju in lové zbežane kmete. On skoči od mize, zbere hitro svoje

konjike, pa zdirja iz grada na Turke ter jih napade tako naglo, da se oni po trikrat obnovljeni borbi kar razkropé. Na begu je bilo mnogo pobitih ter jim odvzet ves plen. Ban se je potem povrnil v svoj grad brez vsake zgube svojih junakov. To junaško delo proslavi hitro bana Frankopana, da so o njem sami sovražniki pesmi sestavljali ter slavili njegovo hrabrost, naši so ga pa zvali „ensis et clipeus“ (meč in ščit) Hrvatske.

Tudi sledečega leta 1572 je objavil deželni glavar kranjski, da hočejo Turki napasti pomejne zemlje ter se zarad tega opominja zopet vse vojništvo, da bode pripravljeno za vsaki slučaj. Glas o tem nameravanem napadu pa je prinesel v Bihač turški Uskok Franjo Kaplovič, ki je potrdil, da so Turki blizu Udbine pod Ferhat-begom, kteremu sta se pridružila Mustafa in Kliški beg, in da se grozé vsaki čas napasti Bihač ali pa Repič. Kranjski stanovci so poslali precej po Herbarta v Gradec, kjer je takrat bival. Lamberg mu je imel glas sporočiti; ali storil je to precej nespretno, ker se je pred njim izjavil, da naj ostane on glavar, ali pa da se

Rusija je imela prosto roko, ko je l. 1877 Turke napadla, meseca svečana l. 1878 je stala ruska armada že pred Carigradom; a zdaj se oglašijo Angleži; Rusija je morala odjenjati in skleniti s Turki Sanštefanski mir; v Berolinu so Sanštefanski mir tako pokazili, da je vsakdo videl, da je boj le začasno odložen. V Berolinskem miru je bila Rusija vendar le nekaj ponižana; vzrok temu je bil Anglež. Rusi tudi Bismarku ne morejo pozabiti, da se ni dosti poganjal za ruske koristi in drugo.

Poglavitne točke Berolinskega miru so bile: Vzhodna Rumelija, ki pa ima le geografičen pomen, pod upravo posebnega turškega guvernerja; Bosna in Hercegovina pod upravo Avstrije. Vsled prevrata 18. septembra lanskega leta je bil zapoden turški gubernator iz vzhodne Rumelije in konec — vsaj vknjižen, dasiravno morda ne dejanski — je bil, da je knez Aleksander bolgarski postal turški gubernator v vzhodni Rumeliji. Po ruskem prizadevanju, vsaj tako govori ves svet, je bil knez Aleksander 22. t. m. vjet, odstavljen in čez mejo tiran; a sedaj se nazaj vrača in včeraj nam je telegram povedal, da so ga v Ruščuku slavno sprejeli ter celó na lastnih ramah v palačo nesli.

A sedaj je še le vozal zadržan, zdaj je še le nevarnost postala za občni mir; vzhodno vprašanje je zdaj postalo nujno. Le mislimo si, kaj bo Rusija rekla, ako je res imela svoje roke vmes, ko se zoper njeno voljo knez Aleksander nazaj vrača. Ta Aleksander dela preglavico, če ne Rusom, pa gotovo vsim tistim, ki Rusiji želé, da bi kmalo zasedla Carigrad. Nemec Battenberg je vsim nasprotnikom Nemcev in Angležev silno nepriljubljen. Tistim pa, ki bi radi imeli mir po vsaki ceni, pa tudi knez Aleksander, pogumen in prevzetan vladar, ne ugaja, rekli bodo: škoda da ga srbski kralj Milan lanskega leta ni zmagal, sedaj bi imeli mir, tako pa ne vemo, kaj še bode.

To bi bil le kratek političen pregled postopanja Rusije v zadnjih petdesetih letih. Sovraštvo do katoliške cerkve se prav lahko povsod zasleduje in mislimo, da tudi v Bolgariji ni brez tega. Kaj pa, da ne, saj smo se tega lahko prepričali pri ruskem postopanju z nadškofom Sokolskim in sedaj? Vprašamo le, kako pride na politično površje skoraj nikoli imenovan razkolniški nadškof Klement ter postane še celó načelnik uporne vlade? Ničesar ne bomo dalje ugibali, ker ni imel časa kaj odločnega uiniti, iz česar bi zamogli tako ali drugače soditi; a da je ta primerljivejši (?) res čuden, mora vsakdo priznati. Značiti nam bližnji čas marsikaj do sedaj temnega pojasni.

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. avgusta.

Notranje dežele.

Presviti cesar podal se je danes na Ogersko k velikim vojaškim vajam, ki bodo te dni med Budapeštom in Stolnim Belimgradom in bodo trajale do 4. septembra. Imeli jih bodo vojaki 4. vojnega kora, ki ima svoj tabor v Budapeštu. Danes 31. avgusta popelje se presviti cesar najprvo v Bieske, kjer bode opazoval velike vojaške vaje konjske; 1., 2. in 3. septembra ogledal si bo pa skupne velike vaje celega kora, katerih se bodo vdeležili tudi honvedi. Posled-

njih bo deset batalijonov pešcev in 4 divizije konjnikov; vodil jih bo novi korni zapovednik general konjice, grof Pejačević. Stanoval bode presviti cesar v Budapeštu, od koder se bo vsak dan sproti k vajam peljal. Takoj za velikimi vajami na Ogerskem podal se bo presviti cesar v Galicijo, kjer se tudi boče osebno prepričati o jakosti ondašnjih čet. Poljaki se tega prihoda silno veselé in so se že veličanske priprave zaup pričele. Velike vojaške vaje na istočni strani avstro-ogerske države posebno sedaj niso brez velikega pomena, kakor tudi to ne, da si jih bo cesar sam ogledoval. Razmere po Evropi so take, da se politično vreme kar čez noč spremeni in se ondi med dvema državama že drugo jutro nakopičijo črni oblaki vojnega dima, iz katerega se vsipa smrtonosna toča, kjer je prej ta dan še ljubo solnce prijateljstva sijalo na zemljo. S tem nikakor nečemo trditi, da bomo morda drugi teden že z Rusi boj imeli. Oj pač ne, upajmo, da nam Bog ohrani še dolgo let prijateljstvo kakor je; opreznim nam je pa kljub temu biti. Če nam bo kaj dobre razmere tam doli zmedlo, bo to Bolgarija, oziroma Bosna in Hercegovina, kateri pokrajini nekteri že zopet Turkom želé dati. Pa tako gladko se pač ne bote dali podariti; to določili bodo pa topovi.

Cehi in Slovaki, dva krasna vrhova velikega slovanskega drevesa, sošli so se 19. t. m. na moravski zemlji v Filipjem Dolu, kjer so se nekoliko med seboj poradovali, kakor se to dolgo ločnim bratom spodobi. Napivali so si na **slovansko vzajemnost**, ktera je dandanes edino pravi kit, ki bi nas vse skupaj držal na lastni narodni podlagi. Edino le s pomočjo slovanske vzajemnosti mogoče bo vsakemu plemenu posebej ohraniti si svojo narodnost; edino le na podlagi vzajemnosti razvijali se bomo Slovenci tako čvrsto, kakor nam bodo z božjo pomočjo dopuščale naše prirojene naravne sile; brez vzajemnosti bilo bi pa danes ali jutri po nas, kakor hitro bi nas to ali ono večje pleme vabilo, da naj se združimo z njim. Za izgled vzemimo si le Poljake in Ruse. Oboji so Slovani in sosedje in vendar si Rusija noč in dan prizadeva Poljake porušiti, iz katerega prizadevanja tudi tisto strastno sovraštvo prihaja, ktero Poljake in Ruse še dandanes loči. Ko bi Rusi s Poljaki postopali na podlagi slovanske vzajemnosti, ko bi jim privoščili narodnih šol, ko bi jim sploh ne metali ob vsaki prilžnosti, zlasti v verskem oziru, polen pod noge, bi bil položaj med obema narodnostima gotovo ves drugačen. Rusi bi imeli v Poljakihi vrle zaveznike, Poljaki pa v Rusih krepko zaslombo, kar bi poseben njihovim bratom, na Poznanjskem živeti, na dobro hodilo. Prav ta poljaško-ruski razpor, kteremu solidarnosti manjka, je vzrok, da se Slovanom pod Prusom tako slabo godí, ker Prusi dobro vé, da se mu v tem oziru od ruske strani ni prav nič bati. Kar smo sedaj tu videli pri Rusih in Poljakihi, tega se je bati pri vsakem drugemu plemenu, kjer bi prišlo manjše večjemu v pest, ako bi nam vzajemnosti manjkalo. Vzajemnost je pa pred vsem drugim še Slovkom in Čehom potrebna, ker so prvi Madjarom na nož izročeni.

Naš vojni minister peča se vže več časa z idejo, kako bi se dala s pridom preosnovati **vojna služba medicincev**. Do sedaj so te vrste velikošolci navadno že med študijami svojo prostovoljno vojaško leto doslužili kot vojaško-zdravniški elevi. Da tako službovanje v zdravniškem oziru ni bilo posebno imenitno in vredno, si lahko mislite, ako pomislite, da mora zdravnik popolnoma kos biti zahtevam, ki jih razne bolezni nanj stavijo. Kje bo pa mladeneč vzel vsaj teoretično učenost, da o praksi ne govorimo, če je, recimo, še le prvo leto vpisan in vže ob enem tudi za prostovoljca služi? Vojnemu ministru manjka spretnih zdravnikov posebno po bolnišnicah. Da bi se temu ognil, misli izdati določbo, da bodo v bodoče tisti mladenci, ki se učé zdravilstva sicer takoj potrjeni, če bodo za to, kakor hitro pridejo v predpisana leta. Služili bodo pa kot vojnnozdravniški elevi še le po dovršenih študijah, kedar bodo že doktorat

imeli. Na ta način misli vojni minister po najlagljem potu priti do spretnih zdravnikov in bo tudi prišel. Medicincev, ki ima študije dovršene, ima tudi že vso spretnost in vso učenost, ktera se od dobrega zdravnika zahteva; na podlagi teh dveh bo službo vojaškega zdravnika opravljal z veliko večjim veseljem, ker bo trdno podkovan, kakor pa poprej, ko mu je vednosti na vse strani manjkalo. Ta preosnova bo pa tudi še drugo dobro stran imela. Marsikak mladeneč prišel bo na ta način jako hitro do kruha. Takoj po dovršenem letu prostovoljskem bo namreč imenovan za c. k. vojaškega nadzdravnika, če bo namreč ostati hotel in to je za mladega 24letnega človeka vže zadosti lep začetek.

Vnanje države.

Ruski listi so gledé bolgarskih zmešnjav v tem vsi edini, da Rusija ne sme križem rok čakati, kako se bo zmedena štrana na Bolgarskem razmotavala, temveč da mora Rusija sama krepko vmes seči in Bolgariji bodočo osodo določiti. Le kedaj in kako naj to stori, nihče prav ne vé. Nekteri listi so za to, da bi ruske čete takoj Bolgarijo zasedle, drugi pa pravijo: „Le počakajmo še nekoliko, da vidimo, kaj da bode.“ V tem smislu piše „Pet. Ved.“: „Okupacija Bolgarije po naših četah je neizogibljiva. Vendar si bo pa Rusija še dobro premislila, preden bo jela zopet kri prelivati po pokrajini, ktero je že enkrat s svojo krvijo oslobodila. Mir in pokoj Bolgarije je več vreden, kakor pa novo prelivanje krvi. Le kedar bodo ondašnje razmere nam jele iti do živega, prijeti bomo za puško in Bolgarijo zasedli. Ura je sicer že blizu, bila pa vendar še ni!“ Čisto nasprotnega mnenja je pa „Svet“, ki odločno zahteva, da morajo Kozaki v Bolgarijo, če Rusija neče, da se bo oslobojena pokrajina z angleško pomočjo razkosala in zopet Turkem v žrelo padla. Rusi morajo notri, narodu se mora pa dati nov vladar, kakoršnega si sam želi. (Kaj pa, ko bi si Aleksandra želel?) Tak mož bil je pa že od dne prvega oslobojenja kak ruski veliki knez. Da ga niso dobili, vzrok so bile diplomatične spletke.

Zmešnjav na Balkanu še ni konec. S povratom Aleksandra v Bolgarijo dobilo je **bolgarsko vprašanje** zopet novo lice in se je napravil nov položaj, ki ima svojo pravo podlago prej ko ne v Francovih kopelih (Franzensbad) na Češkem, kjer sta se te dni Bismark in Giers sošla. Kako se bo sedaj ta zadeva rešila, se ne dá povedati, skoraj da tukaj še celó vgbati ni mogoče. Aleksander je s svojim povratom na bolgarska tla na dve strani h krati vstregel; prvič narodu samemu, kajti le-ta ga je z jako pičlo izjemo kar od kraja želel in zahteval; drugič pa znabiti skupni Evropi. Značiti pravimo, ker velesile še molčijo, le mnogo evropskih časnikov je soglasno odobraval misel, da Aleksandru za sedaj družega ne kaže, kakor tja doli vrniti se. Mož je vbojal, mar-li je prav storil, ali ne, kedo zamore že danes to trditi? Bolgarija stala je takoj po svojem oslobojenju pod rusko komando, narod pa le ni bil zadovoljen in si je še le prav iz dna srca oddahnil, kedar se je pri poslednjih dveh ruskih gospodarjih, pri generalih Kaulbars in So-belev poslovil, in je pod vrhovnim načelništvom kneževim sam prevzel gospodarstvo. Da se je ta knez sedaj moral umakniti, tega ni narod kriv, pač pa spletke opozicije, ktere pa niso prav nobene trdne podlage imele, zato so se pa tudi tako hitro v svoj poprejšnji nič razpršile. Kaj bo sedaj tam doli — kdo bi to vedel? Vsa zadeva je še prav tako in še bolj zamotana, kakor je bila poprej. Če bo kedo bolgarsko vprašanje v diplomatskem smislu rešil, to ne bo nihče drugi, kakor trocarska zveza evropska, Avstrija, Rusija in Nemčija vzajemno. Posamič ga nobena teh treh velesil ugodno in tako rešiti ne more, da bi evropski mir ne bil v vedni nevarnosti, skupno vse tri pa popolnoma dobro, kajti njihove določbe bi imele tako trdno podlago, da bi se ves Balkan prav zanesljivo lahko na njo opiral. Kakor

drugi izbere. To precej osorno ponašanje proti glasovitemu vojskovodji se dá izgovarjati s tem, da se od cesarja, pri katerem je bil Herbart zaradi pomoči, sploh kaj dobí, ker je on tako rad take potrebne stvari odlašal. Da so bile tukaj tudi spletke proti deželnemu glavarju, videti je iz tega, ker mu nadvojvoda Karol dozvoljuje ostati na dvoru, da kaj podpore izprosi proti Turkom, ki so se pripravljali za nov napad.

Za poldrugi mesec je prišla zopet druga vest o Turkih, da jih je vdrlo 10.000 proti Udbini, odkoder bi mogli dospeti lahko v Istro in na Furlansko ropat in pleniti. Vse se zopet opomni zaradi velike nevarnosti, ki je pretila kristijanom od Turkov. Cesar sam sporoči Budimskemu paši, da naj za brani ta napad, kajti drugače bodo tudi cesarski prisiljeni vnovič napadati turške zemlje. Daljnih glasov o tem napadu nimamo, vendar pa se je moralo po hrvaških mejah pleniti, čeravno onih dveh trdnjav sovrazniki niso mogli osvojiti, ker jih še nadalje nahajamo v krščanskih rokah. Da se brambeno stanje popolnoma vredí, vidimo v kratkem za

tim Herbarta zopet na dvoru. 13. novembra sledčega leta (1573) so vrejene plače vseh služabnikov na granici. Potrošilo se je na mesec 12.415 gld., na celo leto pa 148.988 gld. Cesar je dajal od državnih dohodkov 60.000 gld., nadvojvoda Karol pa od deželnih 100.000 gld.

Ko se je Herbart posvetoval v Gradcu za obstanek slovenskih zemelj, vnel se je doma nesrečni kmetski punt, ki je pokončal še ono blagostanje, kolikor ga je ostalo po slovenskih deželah pred zatiranjem in preganjanjem siromašnega naroda od obestnih plemenitah. Vstaja je bila sicer zatrita ali Turki so to priliko uporabili za svojo korist.

Po padu Sigeta (l. 1566) je bila za naše najvažnejša trdnjava na Ogerskem Kaniža. Turki so to dobro vedeli, pa niso zato tudi opustili nobene prilžnosti, da ne bi poskusili osvojiti jo. Kakor so l. 1566 izmamili iz mesta Tabija in njegove junake, da je prišlo do boja, v katerem so bili naši premagani, ali se vendar srečno rešili v trdnjavo ter od-

¹⁾ Obširneje sledi o kmetskem puntu v životopisu Jošta Turna.

bili napad, tako se je dogodilo tudi l. 1571 Juriju Turiju, tedanjemu zapovedniku trdnjave. Turija je Ali paša, zapovednik Sigetski, izvalil iz mesta, ter ga nemilosrdno pobil z mnogimi njegovimi junaki. Ali trdnjave same se Turki vendar niso polastili. Ko se jim to do zdaj ni posrečilo, mislili so vporabiti zmešnjave vsled kmetskega punta po Slovenskem in Hrvatskem (l. 1573). Takrat je bil zapovednik v trdnjavi, Gašpar Alapič, ki se je bil rešil iz Sigeta.¹⁾ Eden njegovih vojakov je pobegnil iznenada k Alipaši Sigetskemu, ter mu prijavil, da more zdaj lahko zavzeti Kanižo, ker so močvare, sred katerih je stala trdnjava, zmrznile, ter da bi mogli vojaki lahko po ledu priti do trdnjave. Ali paša je sklenil poskusiti srečo. On zbere hitro svoje čete, dobi tudi pojačanje od paše Sikloškega, Pečnjskega in Kapošvarskega ter pride po tihoma zvečer pred Kanižo. On pošlje zdaj begunca, da bolj natanko pregleda, jeli dosta debel led in da izvé, kaj se dela v trdnjavi. Bil pa je to ravno zadnji dan predpusta (22. marca), ko so se prebivalci malo razveseljevali ter se napiti vlegli

¹⁾ Nikolaj Šubić Zrinjski. „Slovenec“ l. 1885, št. 200 sl.

se čuje, bodo gledé Bolgarije omenjene tri velesile menda tudi skupno postopale, kar bi bilo tudi zaradi ohranjenja miru, kakor tudi na korist razvoja bolgarskega naroda samega jako želeli.

Laški listi kriče in vrše, kot vrabci v prosu, nad trocarsko zvezo in nad svojim ministrom zunanjih zadev, grofom Robilantom, kterega že kar od kraja „Avstrijanca“ imenujejo. Vriš je pa zaradi tega tak, ker se je iz začetka reklo, da pojde grof Robilant v teku meseca avgusta na Dunaj v imenitnih diplomatskih zadevah. Mesec avgust je prišel, in laški, Avstriji sovražni politikarji so komaj že pričakovali dneva, kedaj da se grof Robilant popelje na Dunaj, da bi mu bili kolikor toliko mačje godbe napravili, po kaj da se tje vozi. Kar si je grof Robilant premislil in je djal: „Ne grem!“ Sedaj bi bil pošten človek mislil, da bo mir; pa je bilo ravno nasprotno. Tak ropot je sedaj proti Robilantu nastal, kakor bi bil imel biti sodnji dan. Opozicija jela ga je napadati prav nesramno, zakaj da se je dal trocarskim velesilam tako za nos voditi, da mu sedaj niti na Dunaj ne kaže hoditi. Robilant si je pa mislil, pisarite kar hočete, jaz pa grem, kamor je meni drago, in odpeljal se je na Pijemonteško, kjer ima svoj grad. V Turinu se je pa sošel z nemškim poslancem baronom Keudel-om in z nekim zaupnim možem Dunajskega kabineta; ondi so vsi trije zopet ponovili, kar se je o Italiji že lani in predlanskem pisalo, da je menda za peto kolo pri vozu trocarske zveze. Italija sama na sebi ni v zvezi, pač pa so med njo in ostalimi tremi velesilami določene gotove točke, ki se ozirajo na ohranjenje miru, tako da Italija brez dovoljenja vseh treh velesil ne sme nobenega koraka napraviti, ki bi bil v nasprotju z evropskim mirom, sicer bi dobila po prstih. Letos ste si pa menda Avstrija in Italija še posebej v roko segli za slučaj, če bi se med Avstrijo in Rusijo kaj kaditi jelo. Mi v laško pomoč nimamo nobene vere! Vsak si pa lahko misli o veljavi te zveze, kar mu drago.

Izvirni dopisi.

Od kranjsko-koroške meje, 30. avgusta. Fužinski župniji se je moral č. g. Ivan Belec zaradi bolehnosti letošnjo spomlad odpovedati. Ostal je pa vendar-le na svojem mestu ter tudi še redno maševal do zadnjega tedna, ko je imel priti novi g. župnik. Za sedaj podal se je zdraviti k svojim staršem v Radomlje. Vsemogočni naj mu dá kmalo toliko moči, da bo mogel zopet iti na delo v njegov vinograd ter še mnogo koristiti sv. cerkvi in domovini ustno, posebno pa pismeno!

Novega župnika, č. g. Ivana Molj-a, prišli so na kolodvor sprejemati srenjski možje, v trgu pa ga je pozdravil v imenu šolske mladine gospod učitelj s krščanskim pozdravom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

Da je gosp. župnik potem šel najprej v cerkev z Najsvetejšim blagoslovit svojo novo krščansko čedo, da so med tem slovesno zvonili ter s strelom svojo radost naznanjali, vsega tega mi ni treba na dolgo in široko popisovati, ker se je vršilo po splošno običajnem načinu. Preidem rajše na slovesnost, ki je bila potem v nedeljo.

Krasen dan je bil to, kar je posebno dobro dčlo vsem Dolincem, ki smo skozi kacihi 14 dni sedaj imeli večinoma deževno vreme. Za Fužince pa je bila angeljska nedelja letos še dvakrat bolj vesela. „Semenj“ in pa vmeščenje novega gospoda

župnika, to dvoje jim je leca še bolj razjasnilo. Zopet so streljali in zvonili, ko smo gospoda župnika spremljali v cerkev, da pokliče najprvo na pomoč sv. duha.

Na leco stopi na to prečast. gospod kanonik Miroslov Križnar ter predstavi s svojim lepim govorom in gladko besedo župljanom novega gosp. župnika. Prišel je govoriti o nevidnih angeljih, potem pa je omenil vidne angelje: stariše, prednike in — dušne pastirje. V izpeljavi je razlagal trojno duhovniško službo in dolžnosti iz nje izvirajoče, vmes pa je posegal tudi na dolžnosti, ktere ima verna čeda do svojega dušnega vodnika. Prav prileglo se je in potrebno je bilo, da je prečast. g. govornik Fužince opomnil, koliko bolest mora povzročevati župniku, če vidi, da se božja služba dopoludanska, še bolj pa popoldnanska, nalašč zanemarija, da spovednica večinoma prazna stoji, da se ljudje le preradi dajo motiti po brezverskem in duhovništvu nasprotnem duhu, namesto, da bi poprej tuje zapeljivce in njihove mameče besede pretehtali in ravnali po svojem zdravem razumu, po svoji vesti in po nauku svojega za njihov dušni prid skrbčevega župnika.

Po slovesni sv. maši je bil običajni obed, pri kterem se je eden srenjskih mož v svoji napitnici izjavil, da so jim tehtne besede prečast. gospoda govornika globoko segle v srce in da hočejo novega gosp. župnika radi vbogati ter ga zvesto podpirati pri njegovem delovanju.

Fužinci so res lahko hvaležni, da so tako kmalo dobili zopet „gospoda“, in pa še proti dosedanjim navadi, kar inštaliranega župnika, ne pa le administratorja. Bog ga ohrani zdravega in čvrstega mnogo let!

Iz Celja, 29. avgusta. (Črtice iz lurskega potovanja.) Ko sem pošiljal iz svojega potovanja skrpane dopise „Slovencu“, sem pač nekterikrat mislil: „bodo li vsi ti lističi našli pot v predrago domovino? in če dojdejo v belo Ljubljano; bodo bralci „Slov.“ ž njimi tudi zadovoljni?“ Dospevšemu v petek — 27. avgusta — zopet domu — se mi je takoj dozdevalo, da ste prejeli menda vse dopisnice in da so temu in onemu čitatelju tudi vgajale; vsem ljudem pa še ljubi Bog vstreči ne more!

Danes Vam podam kratke črtice iz svojega pota od Monakovega preko Dunaja v Celje. Mojemu g. potnemu tovarišu so silno dišale monakovske smodke; teh si jih je tudi precej veliko nabral: so po nizki ceni, pa fine; moj prijatelj je v tej stvari strokovnjak!... V gostilni pri „Stachusu“ (ne Bachusu!) sva plačala za sobano vsak po 2 marki, toraj blizu 1 gold. 22 kr. avstr. vrednosti. — Vožnja s kurirjem iz Monakovega do Solnograda po kaj lepih krajih — mimo dveh jezer in preko Rosenheima je trajala blizu 4. ure. Solnograd mi je že od l. 1879 znano mesto; toraj nisem dalje časa tam zaostajal; moj tovariš še ni videl tega mesta; toraj nama se je bilo treba ločiti in sicer za celi dan. Zapustim toraj g. Z. v Solnogradu ter jo vdarim preko Linca v Amstetten. Ko smo se romarji 9. avgusta že pozno v noč z Dunaja pripeljali v Linc, kjer je imel vlak prenehljaja dobre četrt ure, smo vsi planili iz vozov v trdni nadi, da dobimo v ondašnji reštavraciji — se ve za dober denar — vina, pive ali kave, da si pogasimo vsaj nekoliko silno žejo, ktero smo tr-

peli po nepretrgani vožnji iz Dunaja do Linca. Toda kako smo se prevarali! Ničesar ni bilo dobiti, ne grizleja kruha, ne kupice vode ali kakoršne koli pijače.

Ko sem se toraj v sredo — 25. avgusta proti 3. uri popoldne približeval Linškemu kolodvoru, bil sem radoveden, ali bom za celih 20 minut zopet moral „zastonj“ hoditi pred vlakom sem ter tje. Dragi moj! nikar se ne pohujšaj, ko ti pripovedujem te občne „človeške potrebe“. Tudi romar in bodi še tako pobožen in spokoren, moraš zadostiti vsem tirjavam navadnih človeških otrok! Kolikokrat se nam je primerilo po južnem Francoskem, da smo romarji žejni in lačni komaj pričakovali kolodvora pri večem mestu. „Tu se bom zopet nekoliko okrepčal“, je klical ta in oni. Toda vlak obstane — vse hiti iz vagonov v „buffet“ — pa neusmiljeni železnični čuvaji začnejo kričati: „aventure! — aventure! — aventure!“ (vstopite — vstopite v vozove) in lačen in žejen si zopet prišel po četrtturnem letanju v vagon, kakoršen si poprej izstopil. Primerilo se mi je, da sem na kolodvoru v Cetti zgrešil svoje prejšnje popotne tovarše in moral vstopiti v vagon med ogerske romarje, kterih se nam je bilo pridružilo 27. V vozu najdem med drugimi tudi ogerskega državnega poslanca, antisemita Ignacija Zimandy-ja. Kako mi je bil mož hvaležen, ko sem mu na neki postaji odrezal košček dobre salame pa izvrstnega belega kruha, kar sem bil pri odhodu iz Celja vtaknil v svojo popotno torbo! Tudi madjarski državni poslanec ni našel usmiljenja na postaji, da bi dobil za par frankov mesa ali kruha. In tako se je godilo tudi mnogoterim drugim romarjem! Ko toraj 25. avgusta izstopim na Linški kolodvor, dobim vsega, kar si želim; kupim si tudi Dunajski „Vaterland“, iz kterega sem zvedel, da imajo Bolgari dvojno vlado, eno v Sofiji, drugo v Tirnovi. Iz Linca se peljem skozi 3 ure do Amstettenu, kjer obiščem kranjskega rojaka in svojega prijatelja Alberta Kv. (Dalje prih.)

Domače novice.

(Pri duhovnih vajah) je s premil. gosp. knezofom in domačima gospodoma 104 duhovnikov. Lepo število! A. m. D. g. & s. a.!

(Romanje) na Bled, na Ljubno in na Brezje k Mariji Pomagaj je c. kr. okrajno glavarstvo Radovljiško zaradi kolere prepovedalo. Kako pa je z zabavnimi izleti na Bled? Ali so ti tudi prepovedani? Prav hvaležni bi bili v tem oziru za nekoliko pojasnila.

(V Loškem potoku) so umrli 28. t. m. trije bolniki za kolero. — Do danes 30. avgusta je zbolelo 20 ljudi za kolero, a umrlo jih je od teh 10. Gospoda političnega komisarja Antona Tchoppa in dr. Linhartja je visoka deželna vlada odpoklicala, poklicala pak v Loški Potok dr. Kützeke, ki pa danes še ni došel. Pri nas je sedaj res žalostno, ker zmirom zvonijo in ljudje zmirom na novo obolevajo za to strašno morilko. Kaj bo, če se nas Bog kaj kmalo ne usmili.

(Čitalnica v Gorenjem Gradu) napravi v nedeljo 5. septembra veliko Besedo z deklamacijo,

počivati; in čeravno je bil Alapič opomenjen o pretečej nevarnosti, vendar ni hotel o tem verovati. Poslani vohun je vse to izvohal ter javil Ali paši, kako stvari stojé, le ta pa odpravi precej najboljih osem sto junakov proti trdnjavi. Vodil jih je vohun sam. Oni pobijejo stražo, prodrejo v mesto ter začno moriti pijane in pospane vojake in prebivalce. Nastala je velika zmešnjava v mestu, in edini zapovednik Štefan Isthuauffy se je osvestil ter pohitel v mestno trdnjavo, kjer je probudil Alapiča in vojake, da branijo trdnjavo. Turki vendar niso mogli predobiti trdnjave, nego so se vrnili poplenivši mesto slavodobitno v Siget. Zaplenili so pa več nego 1000 ljudi, 748 konj, 2 topa in drugih bojnih priprav. Nepazljivost Alapičeva je bila kriva te nesreča ter je bil zaradi tega odstavljen od zapovedništva trdnjave Kanižke. Ali ker je bil drugač dober vojak, imenoval ga je kasneje cesar Maksimilijan za bana hrvatskega (zraven Draškovića), ko je bil umrl Franjo Sluinski (l. 1572). Zapovednik v Kaniži pa je postal Jurij Zrinjski, sin junaka Nikolaja.

Leta 1573 so Turki napadli Hrvatsko zopet od bosenske strani. Beglerbeg bosenski Ferhad paša

se vzdigne z četo 3000 mož, ter razsaja okoli Cetinja in Klobuka, potem pa se privali na Hrvaško proti Ivaniću. Kanonik Zagrebški in Čazmanski prošt Franjo Filipović (od Turkov nazvan delipop¹⁾) zbere kapiteljske čete, ga napade pri Ivaniću, ali premagan je bil od Turkov, celó sam zasužnjen in v Carigrad odpeljan. Ferhad paša popleni še okolič ter se tako povrne z bogatim plenom v Bosno. Radi teh napadov se je potožil na sultanovem dvoru v Carigradu cesarski poslanec Ungnad, ali to ni vse nič pomagalo, kajti še tisto leto prihrumé Turki proti koncu meseca julija v predel med Savo in Dravo, pa jih ban Drašković razbije in nazaj v Bosno zapodí.

Sledečega leta 1574 so Turki pridrli zopet dvakrat na Hrvatsko. Že 26. aprila je zvedel cesar Maksimilijan, da se Turki pripravljajo na odvažen napad na Hrvatsko, ter je javil zato banu Draškoviću, da naj dobro pazi in posebno Hrastovico dobro varuje. Da pač bode tudi sam brat njegov, vojvoda Karol, prišel na granico hrvaško, da jo brani.

¹⁾ Delipop, t. j. junaški duhoven.

In zares napade 1500 Turkov početkom maja Hrvatsko ter popleni ves predel med Steničnjakom in Budačkim, pa so prodrli bržkone tudi še dalje v Hrvatsko, kakor nam Vitezović pripoveduje, da je Ivan Panović, stotnik Ivanički z malimi četami mnogo Turkov „razbil in pobil“. Ko so se pa le-ti domú vračali, pričakovali so jih naši pred Kostajnicom ter jo za njimi vdrli, ker Maksimilijan v navedenem pismu pravi, da vé, da so naši napadli sovražnika pri Kostajnici.

Dva meseca za tem so zopet Turki zagrozili Hrvatski in sicer zdaj od ogerske strani. 10. sept. javlja Maksimilijan banu, da so mnogi Turki iz Budima, Pešte, Ostrogona ter iz bližnjih mest odšli na hrvaško stran, in da se za nekaj posebnega pripravljajo. In zares imamo vest, da so prodrli begovi Požeški, Sigetski, Kopanski, Sečenski in Pakrački s 4000 ljudmi v Hrvatsko ter zažgali Koprivnico. Zato Maksimilijan 10. novembra opominja bana, da naj popravi in obnovi Koprivnico ter jo dobro očvrsti. (Dalje prih.)

godbo in petjem v spomin stoletnice, od kar je prišel Gorenji Grad pod lavantinskega škofa.

(Vojakom), ki bodo letos iz okuženih krajev primorskih po dosluženi tih letih na odpust šli, bo treba po pet dni v Divači v kontumačnem taborju prebiti, da ne bodo kolere okoli raznašali. Tako se glasi dotični odlok 3. vojnega kornega zapovedništva, kar je vsega priznanja vredno, kajti prav jesenski čas je za razširjanje kolere posebno vreden.

(300 goldinarjev) podaril je presvitli cesar Šotancem v podporo za zidanje šole.

(Cesarjev dar.) Slovenski Stajarec Jožef Pirhar je letos od 17. na 18. avgusta ponoči na Dunajski zvonik sv. Štefana po strelovodu splezal in je prav vrh zvonika privezal cesarsko zastavo, kakor je rekel: „cesarju za god!“ Čuvaj svetoštevski ga je takoj ovadil redarstvu in gasilem, ki so ga spodaj počakali, da je zopet doli prišel, na kar so ga zaprli, ker se je brez potrebe v nevarnost podajal. Kakor čitamo, mu je presvitli cesar za ta dokaz ljubezni poslal zlato uro z zlato verižico, katero mu je Dunajski redarstveni predsednik baron Kraus kot cesarsko odlikovanje s slovesnim nagovorom že izročil.

(Telefon) pridral se bo c. k. brzojavu za Tržaško mesto, da strankam ne bo treba na brzojavno postajo z depešami hoditi in se jim bodo nasprotno zopet došle depeše po telefonu sporočale.

(Zveza) Herpeljske železnice z južno v Trstu ne pojde potom predora pod hribom sv. Jakoba, temveč okoli mesta po morskem obrežju. Tako je razsodilo to zadevo trgovinsko ministerstvo.

(Za kolero) zbolelo je v Trstu do sedaj po uradnih sporočilih 382 ljudi, kar pa brž ko ne ni resnično, kajti uradna sporočila v takih slučajih niso posebno prijatelji resnice. Od vseh teh je ozdravilo do sedaj le 105 ljudi, vse drugo je ali pomrlo ali pa je še bolno. Največ je pomrlo zanemarenih ljudi, najmanj pa takih, ki so redno živeli. Manj grozna je bila kolera na Reki, kjer jih ni nič več zbolelo nego le 181; od teh jih je pomrlo 150, ozdravilo pa 53. Zato je pa nad vse huda v Izoli, kjer je od njenega začetka pa do danes zbolelo izvestno nad poldrugi sto ljudi, od katerih ste pomrli skoraj dobri dve tretjini. Samo minoli teden jih je 45 zbolelo in blizo 30 umrlo. Da bi Bog to grozno šibo od Primorja odvrnil, napravila je Tržaška katoliška družba v jezuitski cerkvi tridnevno pobožnost, ki se je danes končala. Pobožnost je bila na čast Materi Božji.

(Cena poznemu hmelju) Savinjsko-dolinskemu znaša 100 gold. za sto kilogramov in se mu bo še zdatno zboljšala, kakor se hmeljarji nadajo.

(Med Reko in Trstom) mislijo potegniti telefon in se bo delo takoj pričelo, kakor hitro bodo razprave med obestranskimi ministerstvi v tem oziru dognane. To bo v državi že druga prog. Prvo so potegnili iz Dunaja v Brno in menda vrlo dobro služi prometu. Druga bo nekoliko krajša, zato bo pa obe polovici države vezala in to na dveh silno pomenljivih in živahnih mestih — na Reki in v Trstu. Oba kraja ste trgovski luki in v poslednjem času celó tekmujejo med seboj.

Telegrami.

Trst, 30. avgusta. Včeraj je iz novega za kolero zbolelo v Izoli 8 ljudi, v Skalnici pa 1.

Budapešt, 31. avgusta. Nemška vojaška deputacija dospela je semkaj k dvestoletnici. Sprejela sta jo na kolodvoru jako slovesno pobočni adjutant cesarjev major Resch in pa nadžupan Rath. Deputacijo je cesar takoj k sebi povabil in ostane ves čas pri njem, ker se bo tudi velikih vaj vdeležila.

Dunaj, 30. avgusta. Knez Aleksander dospel je danes zjutraj v Sistovo, kjer so ga navdušeno sprejeli. Po kratkem odmoru peljal se je v Tirnovo. Stambulov mu je izročil vladarsko oblast. Tudi Karavelov se je odpovedal. Knez je izdal proklamacijo, v kateri potrjuje kabinet, kakor ga je Stambulov sestavil, kakor tudi Mutkurovega za vojnega zapovednika. Konečno se zahvaljuje narodu in vojski za zvestobo, katero so prestolu ohranili.

Tirnova, 31. avgusta. Knez je dospel semkaj ob 6. zvečer in se prej ko ne še danes dalje popelje v Filipopolj. Kralj Milan

je knezu čestital in ta se mu je zahvalil in izrekel nado, da se bodo kmalo pričele prijateljske razmere med obema državama.

Atene, 30. avgusta. Potres v petek razdjal je popolnoma mesinski mesti Filijatro in Gargoliano, ter arkadični vasi Kifarisio in Koreme. Poškodovanih je pa tudi še več drugih mest in vasi. Ljudi je poginilo blizo 90. Ranjenih je pa v Filijatri 20, in v Gargoliani pa 16. V Kalamato odšla je vojna ladija z zdravni, zdravili, šotori in živežem.

Razglas,

oziroma prošnja na vse velečastite župništva na Notranjskem.

Vsled dopisa sl. c. k. okrajnega glavarstva v Logatecu od dne 16. avg. št. 10763 na tukajšnje županstvo in duhovniški urad je Božji pot (navadni cerkveni shod) na planinski gori na praznik Imena Marije to je 12. sept. (zarad kolere) prepovedan. Zarad te prepovedi podpisano župništvo vljudno prosi vse duhovniške urade na Notranjskem, naj blagovolijo oznaniti iz prižnice prihodnjo nedeljo 5. sept. svojim faranom, da na 12. dan sept. Božje poti ali navadnega shoda na Planinski gori ne bode.

Župnijski urad v Planini, 30. avg. 1886.
Franc Rihar.

Umrli so:

28. avgusta. Jožef Bevk, delavec, 55 let, Kravja dolina št. 11, Pyasimie. — Marija Rant, paznikova hči, 3 tedne, Tržaška cesta št. 19, jetika. — Edmund Graf, zasebnik, 48 let, Lončarska steza št. 10, Brightova bolezn na obistih. — Marija Žan, gostilničarjeva hči, 8 dni, Reseljeva cesta št. 18, Trismus. — Alojz Preg, paznikov sin, 3½ mes., Tržaška cesta št. 20, božjast.

29. avgusta. Jožef Zupan, stolni prošt, 75 let, Pred škotjo št. 6, oslabljenje moči. — Ana Bizjan, delavčeva vdova, 65 let, Streliške ulice št. 10, pljučnica. — Ana Počivavnik, mesarjeva žena, 50 let, Dolge ulice št. 1, Metrocarcinoma.

Tuji.

29. avgusta.

Pri **Matiču**: Hochhauser, Ledner, Stern in Hartmann, trgovci, z Dunaja. — Jakob Žnidaršič, profesor z družino, iz Sarajeva. — Dr. Mencinger, odvetnik, s sinom, iz Krškega. — A. Dall' Asta in A. Kosovich, zasebnika, iz Reke. — Karl Wokoun, c. k. poročnik, iz Reke. — Elizabeta Wokoun, zasebnica, iz Pulja. — Janez Heller, c. k. uradnik mornarice, iz Pulja. — baron Ritter, zasebnik, iz Gorice.

Pri **Stonu**: N. Hankam, zasebnik, iz Döblinga. — K. Becker, zasebnik, iz Komotara. — M. Maachiaro, iz Trsta. — A. Riegler, profesor, iz Reke. — Anton Zupan, zasebnik, iz Pulja.

Pri **Virantu**: Rudolf Fasan, nadgozdar, iz Kamnika. — Franc Berdaus, posestnik, iz Dobropolja.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
30.	7. u. zjut.	740.16	+16.0	brez v.	megla	0.00
	2. u. pop.	739.18	+26.4	sl. zap.	jasno	
	9. u. zveč.	739.33	+19.8	brez v.	jasno	

Zjutraj mogla, pozneje jasno, soparno. Srednja temperatura 20.7° C., za 3.3° nad normalom.

Vožnji red cesarjevič Rudolfove železnice.

Iz Ljubljane v Beljak.

Osobni vlaki					
Postaje	št. 918 po noči	št. 1714 zjutraj	št. 1716 dopoldne	št. 1712 zvečer	
Ljubljana j. k.		6:40	11:40	6:25	
Ljubljana R. k.		6:44	11:45	6:29	
Vižmarje		6:53	11:55	6:38	
Medvode		7:4	12:7	6:49	
Loka		7:17	12:21	7:2	
Kranj		7:31	12:38	7:16	
Podnart		7:48	12:56	7:33	
Radovljica		8:5	1:14	7:50	
Lesce		8:12	1:24	7:58	
Javornik		8:29	1:46	8:15	
Jesenice		8:39	1:57	8:23	
Dovje		8:56	2:18	8:40	
Kranjska gora		9:21	2:48	9:04	
Rateče-Bela Peč		9:37	3:3	9:18	
Trbiž		9:55	3:20	9:33	
Trbiž	3:58	11:07	3:41	9:48	
Thörl-Maglern	4:11		3:55		
Podkloster	4:25	11:27	4:11		
Fürnitz	4:40		4:27		
Toplice Beljak (ostaj.)	4:48		4:35		
Beljak drž. ž. (ostaj.)	4:54		4:46		
Beljak j. k.	4:58	11:50	4:50	10:26	
	zjutraj	dopoldne	popoldne	zvečer	

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

31. avgusta

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gl. 60 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	84 „ 90 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	118 „ 10 „
Papirna renta, davka prosta	101 „ 90 „
Akcije avstr.-ogerske banke	863 „ — „
Kreditne akcije	278 „ 60 „
London	126 „ 30 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	10 „ 00½ „
Ces. cekini	5 „ 96 „
Nemške marke	61 „ 80 „

Zahvala.

Najtoplejšo in pristrčno zahvalo izrekava premil. gosp. knezoškofu, prečast. stolnemu kapitelnu in vsi prečast. mnogobrojni duhovščini; potem vladnim in mestnim vradnjim in vsemu slavnemu prebivalstvu ljubljanskemu, kakor tudi zastopnikom Kroparskim za premnoge dokaze sočutja v bolezn in o smrti brata, oziroma strica prečastitega gospoda stolnega prošta

JOŽEFA ZUPANA

ter tudi za podarjenje toliko prekrasnih vencev in premnogobrojno spremljevanje ranjkega k poslednjemu počitku na mirodvor. Bog povrni vsem.

V Ljubljani 30. avgusta 1886.

Matija Zupan,
brat.

Simon Zupan,
nečak.

Kupujte srečke pogrebne družbe „Marijine bratovščine“.

Društvo Marijine bratovščine v Ljubljani napravi dobrodelno loterijo, katere namen je

ustanova zavetišča „Marijinega doma“,

kjer bodo imeli ostareli in onemogli ter zapuščeni ljudje zavetišče in vso oskrbnost brezplačno.

Ta loterija je z odlokom vis. c. k. finančnega ministerstva dne 21. septembra 1885, št. 28.606 dovoljena.

Osnovana je na podlagi 50.000 srečk po 50 krajcarjev, ki bodo zadele 2000 dragocenih in vsakemu koristnih dobitkov v skupni vrednosti 5000 goldinarjev. Vsaka pet in dvajseta srečka gotovo zadene.

Srečkanje bo v Ljubljani 1. decembra 1886 v pričo vladnega zastopnika.

Srečke imajo na prodaj: Na Poljanski cesti: trgovka Marija Ojstriš, na cesarja Jožefa trgu: Urbasova trafik; v Špitalskih ulicah: Majerjeva trafik; na Mestnem trgu: trafik Svatek, trgovci Turk in zlatar Šparovic; na Starem trgu: trgovca Blaznik in Ribič; na sv. Petra cesti: pri društvenem načelniku Regaliju, v brivnici Bukovnikovi in knjigovez Fr. Dežman; v Kolodvorskih ulicah: puškar Dimle; na Marijinem trgu: trgovci Bučar; v Slonovih ulicah: trafik Prosenčeva; v Šelenburgovih ulicah: trafik v Čitalnici; na Dunajski cesti: trafik Bolé in Blaž ter trgovci s pohištvo Dogan; vrh tega mnogi poverjeniki družbe sv. Mohorja. (13)

Na prodaj je (6)

70 veder dobrega vina,

belega in črnega, lasten pridelek 1885, prav poštenega Dolenjca iz Trške gore pri Krškem. Več o tem se pové Janez Bob v Kostanjevici na Kranjskem.